

روش‌های کلاس‌داری

از نگاه یک معلم

هر یک از معلمان یکی از روش‌های کلاس‌داری (مدیریت کلاس) را متناسب با روحیات و نوع نگاه خود به محیط و دانش‌آموز انتخاب کرده‌اند. روش کلاس‌داری علاوه بر معلم برای دانش‌آموزان هم بسیار مهم است اگر دانش‌آموزی در درک روش کلاس‌داری معلم اشتباه کند، احتمالاً عواقب سوئی را باید تحمل بکند. به همین علت آنان در یکی دو جلسه‌ی اول سعی می‌کنند روش کلاس‌داری معلم را حدس بزنند و رفتار خود را با آن متناسب کنند، معلم هم سعی می‌کند با شفافیت روش خود را چه با کلام و چه با اعمال خود برای دانش‌آموزان مشخص سازد.

تدریس علمی با ارتباط بسته: در این روش معلم، باسواد است، روش تدریس را می‌شناسد و به مبانی نظری حوزه‌ی تدریس خود کاملاً مسلط است. درس را کاملاً علمی و حرفه‌ای تدریس می‌کند، اما با مسائل حاشیه‌ای کلاس کاری ندارد و ارتباط غیردرسی کمی با دانش‌آموزان دارد. بر خلاف تصور اکثر دانش‌آموزان که فکر می‌کنند این نوع معلمان ذاتاً انسانهای درون‌گرا و خشکی هستند ممکن است آنان خارج از محیط کلاس و در جمع همکاران و دوستان بسیار بذله‌گو و بانشاط باشند اما آنان سعی می‌کنند بین محیط کاری و محیط غیرکاری تمایز قائل شوند.

معمولاً دانش‌آموزان فعال و درس‌خوان این نوع معلمان را بسیار دوست دارند و

سعی می‌کنند از اندوخته‌ی علمی آنها حداکثر استفاده را ببرند. دانش‌آموزان ضعیف، این نوع معلمان را دوست ندارند چرا که در کلاس آنها حوصله‌شان سر می‌رود ولی کمتر می‌توانند دست به شیطنت بزنند چرا که فرهیختگی علمی معلم در جو کلاس حاکم است.

تدریس علمی با ارتباط باز: در این روش مانند روش بالا، معلم از نظر علمی باسواد

است در عین حال سعی می‌کند کلاس را از حالت یکنواخت و کسل‌کننده خارج کند. این نوع معلمان متناسب با روحیات خودشان از روش‌های مختلفی برای ایجاد تنوع در کلاس استفاده می‌کنند از طنز و جوک گرفته تا داستان‌گویی و مخصوصاً بازگویی خاطراتی که شاید با اندکی اغراق آمیخته شده باشند. به هر حال جو این نوع کلاس‌ها اکثر دانش‌آموزان قوی و ضعیف را راضی می‌سازد. حتی در این روش ممکن است دانش‌آموزان ضعیفی که اندک استعدادی در درس مربوطه داشته باشند به سبب توجه فردی معلم و علاقه‌ی دانش‌آموز به شخص معلم، پیشرفت محسوسی داشته باشند. این نوع تدریس بسیار سخت‌تر از روش بالا است و ممکن است در برخی موارد دانش‌آموزان روش معلم را درک نکنند و از جو غیردرسی‌ها نشوند و یا تمایل بیشتری داشته باشند که در آن حال و هوا باقی بمانند. معلم باید مهارت کافی داشته باشد تا بتواند بین این دو نوع رفتار، تعادل ایجاد کند و این

موضوع را به دانش آموزانش تفهیم کند که کنترل کلاس همیشه باید در دست معلم باقی بماند.

تدریس غیرعلمی با ارتباط بسته: در این روش یا معلم از نظر مبانی نظری و علمی

در درس مورد تدریس وضع مناسبی ندارد یا واجد مبانی علمی مناسبی است اما روش انتقال (ظرف انتقال) را نمی‌شناسد، چرا که روش انتقال و ارتباط، خود یک هنر و فن است. در این روش معلم تا حد امکان از تعاملات رفتاری غیردرسی پرهیز می‌کند و ارتباط او با دانش آموزان محدود به چهارچوب کتاب و کلاس درس است. در این روش هم شاگردان ضعیف و هم شاگردان قوی ناراضی هستند. قوی‌ترها ناراضی از اینکه نتوانسته‌اند چیزی بیاموزند و ضعیف‌ترها ناراضی از اینکه هم چیزی یاد نگرفته‌اند و هم نتوانسته‌اند شوخی و بازیگوشی کنند. بستر این نوع کلاسها استعداد آشوب و بی‌نظمی نه تنها از طرف دانش آموزان ضعیف بلکه از طرف دانش آموزان خوب را هم دارد.

تدریس غیرعلمی با ارتباط باز: در این روش معلم فاقد معلومات کافی یا در حیطه‌ی مبانی علمی یا در حیطه‌ی انتقال است با توجه به این مسئله عمدا یا به اجبار تن به ایجاد جو آزاد و ارتباط دوستانه و غیررسمی می‌دهد. در این نوع کلاسها

دانش‌آموزان ضعیف‌تر هستند و در پایان وقت کلاس با خود می‌گویند، درس که نتوانستیم بخوانیم اما تفریح خوبی کردیم! محیط این نوع کلاسها پر سر و صدا و پر آشوب است و امکان کنترل کلاس به وسیله‌ی معلم بسیار کم است. به هر حال باید توجه کرد که تدریس کاری فوق‌العاده پیچیده و پر از ریزه‌کاریهاست و یک نگاه و رفتار معلم ممکن است سرنوشت فردی را تغییر دهد. جمع بین یاد دادن مطلب و ایجاد جو دوستانه و ارتباط صمیمی سخت دشوار است و مابین این دو فاصله‌ای بسیار کم وجود دارد. با اندک لغزش یا خطایی ممکن است مخاطبان پیام را درک نکنند یا به نفع حال خود (لذت‌های شیرین بازیگوشی) تعبیر کنند. ا

ما به هر روی مخاطبان معلمان، کودکان و نوجوانان هستیم، نمی‌توان از آنان انتظار داشت که مثل ما بیندیشند و مثل ما عمل کنند و مثل ما به جهان نگاه کنند. گاهی باید خودمان را جای آنان نشسته بر روی نیمکت‌های نه چندان راحت و پشت میزهای نه چندان فراخ تصور کنیم که مجبوریم روزی شش ساعت به سخنان شاید یکنواخت چندین معلم گوش فرادهیم در حالی که همگی از ما انتظار دارند ساکت باشیم و گوش کنیم و یاد بگیریم و دم نزنیم.